

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 1996-1997

5 februari 1997

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR BINNENLANDSE AANGELEGENHEDEN, STADSVERNIEUWING EN HUISVESTING

Interpellatie van de heer Ward Beysen tot de heer Leo Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting, over het laattijdig doorstorten van het gemeentelijk aandeel in de opcentiemen op de onroerende voorheffing en de personenbelasting

Met redenen omklede motie

Bijlage

Commissie voor Binnenlandse Aangelegenheden, Stadsvernieuwing en Huisvesting

Woensdag 5 februari 1997

VOORZITTER : De heer Georges Cardoen

– *De interpellatie wordt gehouden om 14.36 uur.*

Interpellatie van de heer Ward Beysen tot de heer Leo Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting, over het laattijdig doorstorten van het gemeentelijk aandeel in de opcentiemen op de onroerende voorheffing en de personenbelasting

De voorzitter : Aan de orde is de interpellatie van de heer Beysen tot de heer Peeters, Vlaams minister van Binnenlandse Aangelegenheden, Stedelijk Beleid en Huisvesting, over het laattijdig doorstorten van het gemeentelijk aandeel in de opcentiemen op de onroerende voorheffing en de personenbelasting.

De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen : Mijnheer de voorzitter, mijnheer de minister, bij de laatste begrotingsbespreking kwamen de gemeentelijke belastingen aan bod, en meer bepaald de wijze waarop de federale overheid die aan de lokale besturen doorstort. Uw inziens zou de federale overheid de afspraken van de overeengekomen betaalkalender respecteren. Ik heb in het debat het voorbeeld aangehaald van twee gemeenten – toevallig met een VLD-burgemeester – die op dat moment nog achterstallige bedragen te goed hadden.

Mijn teleurstelling was groot toen ik opnieuw moest vaststellen dat de afspraken niet werden nagekomen. Blijkbaar was niet iedereen op de hoogte van die afspraken. Dat is op zich al eigenaardig. De houding van de federale overheid is in deze zaak essentieel. Ik zou graag initiatieven zien van u, mijnheer de minister, waarin u zich tot de federale overheid richt. Voor de steden en gemeenten is deze situatie in elk geval onverkwikkelijk. In mijn stad bijvoorbeeld leidt het kleinste uitstel van

betaling tot een groot verlies van inkomsten. Op 3 januari werd een deel van de som uitbetaald, maar toen al bedroeg het verlies 2 miljoen frank. Dit is ongehoord, omdat een stad als Antwerpen sowieso al enorme inspanningen moet leveren om de eindjes aan elkaar te knopen.

Ik zal het even hebben over de intercommunales. In Antwerpen is de slechte gewoonte ontwikkeld dat deze aan het einde van een kalenderjaar een voorschot op de dividenden betalen. Vanuit bedrijfseconomisch standpunt is zoiets bedenkelijk. Waarom wordt deze werkwijze gevolgd ? Jaren achtereen vond het doorstorten van de belastingen te laat en slechts gedeeltelijk plaats. Men heeft naar een noodmiddel gegrepen. Doordat de stad het als lokale overheid voor het zeggen heeft in die intercommunales, kon ze dat voorschot op het dividend bepleiten én krijgen. Deze specifieke situatie zal wel typisch zijn voor Antwerpen, maar alle steden en gemeenten kampen met dezelfde problemen. Als we daar niets aan veranderen, zullen we nog jaren hetzelfde refrein kunnen zingen.

Als de gewestelijke en de federale overheid afspraken maken, is geen enkele reden goed genoeg om deze niet na te komen. Natuurlijk staan de steden en gemeenten in deze vrij machteloos. Ze moeten wachten op de storting van het geld. Als een individu zijn verplichtingen niet nakomt, wordt er snel ingegrepen. Als hij niet heeft betaald op de gestelde vervaldag, betaalt hij vanaf de eerste dag verwijlresten. Waarom wordt een burger anders behandeld dan de overheid ? Kunnen we binnen onze bevoegdheden geen actie op touw zetten om een compensatie wegens laattijdige betaling af te dwingen ? Verwijlresten die aan een vervaldag zijn gekoppeld, zouden hun effect niet missen. We moeten dit thema aankaarten op het niveau dat ervoor geschikt is. Dit heeft ook te maken met de uitholling van de autonomie. Er zijn twee mogelijkheden : ofwel worden de verplichtingen nageleefd, ofwel wordt de niet-naleving gecompenseerd.

Beysen

Dat verhaal kennen we natuurlijk. Reeds in 1993 hebben verschillende gemeenten geageerd omdat er veel te laat werd betaald. Federaal minister van Financiën Maystadt vroeg hen een beetje begrip op te brengen voor de opgelopen vertraging. Die was het gevolg van de reorganisatie van de diensten. De gemeentebesturen hebben zich daarbij neergelegd, maar ze hebben moeten vaststellen dat die achterstand het volgende jaar zelfs nog was toegenomen. En drie jaar later zitten we nog altijd met dezelfde situatie opgescheept. We kunnen er niet van blijven uitgaan dat er voortdurend wordt gereorganiseerd in de diensten van Financiën, zelfs als we er rekening mee houden dat zich daar problemen voordoen. Maar deze commissievergadering biedt de plaats noch het tijdstip om dat te bespreken. Ik vind hoe dan ook dat men de gemeenten niet langer voor schut mag zetten.

Ik kom tot het tweede en laatste punt van mijn interpellatie. Als men het subsidiariteitsbeginsel doortrekt, belandt men onvermijdelijk bij het voorstel om de gemeenten bepaalde belastingen zelf te laten innen. Ik denk meer bepaald aan de onroerende voorheffing. Daar is een aantal niet te onderschatten voordelen aan verbonden. Ik som ze even op. Het zijn er een viertal.

Ten eerste zou de inning door de eigen administratie vlugger gebeuren dan nu. Dat is voor iedereen een belangrijk voordeel, behalve voor wie moet betalen. Ten tweede zou de Administratie van de Directe Belastingen meer tijd kunnen besteden aan de inning van de andere belastingen. Ten derde zou de procedure eenvoudiger worden en zouden de wettelijke vrijstellingen veel gemakkelijker te controleren zijn. Die geven nu vaak aanleiding tot moeilijke discussies. Ten vierde zal een vluggere inning ook leiden tot een efficiëntere raming van de inkomsten voor het volgende begrotingsjaar. Ook de meerjarenplanning zal dan realistischer zijn.

Dit is een voorstel dat moet worden aangekaart. Ik kan me immers niet van de indruk ontdoen dat naarmate de federalisering voortschrijdt, we op een steeds indringender manier met deze problematiek zullen worden geconfronteerd. De afstand tussen de verschillende bestuursniveaus groeit namelijk zienderogen. We kunnen dat zelf constateren op het vlak van de persoonlijke contacten. Dat geldt dan zeker ook binnen de administratie. We moeten hier een grotere autonomie voor de gemeente durven bepleiten, wat ons ook beter in staat zou stel-

len de financiële verplichtingen van onze lokale besturen te respecteren.

Ik kom tot mijn besluit. In deze moeilijke tijden moeten de beleidsverantwoordelijken in de eerste plaats hun verplichtingen nakomen. Ze moeten in alle omstandigheden het goede voorbeeld geven. Om het in voetbaljargon uit te drukken, mag de eerste politieke rode kaart van het jaar naar minister Maystadt gaan, want die is zijn verplichtingen niet nagekomen. Zoiets moet worden gesanctioneerd. Voor mij zijn de inkomsten van de gemeenten prioritair.

Mijn slotvraag, mijnheer de minister, is of u bereid bent om deze problematiek met de federale regering te overleggen en of u bereid bent mee te werken om terzake enige regelgeving tot stand te brengen. Want ik zou niet graag zien gebeuren dat hetzelfde probleem zich volgend jaar nog eens voordoet. Het lijkt me nogal evident dat niet alleen de minister van Financiën daarbij betrokken moet zijn, maar ook de minister van Begroting. Men mag niet opnieuw kunnen zeggen dat er wel bepaalde afspraken zijn gemaakt, maar dat men er niet zo goed van op de hoogte was. Op vrij korte termijn moeten we voor dit jaar een welbepaalde afspraak kunnen maken. We zullen die afspraak rigoureus nakomen en ze in alle openheid bekendmaken aan alle betrokken gemeentebesturen. Men weet dan precies waar de verantwoordelijkheden liggen.

De voorzitter : Minister Peeters heeft het woord.

Minister Leo Peeters : Mijnheer de voorzitter, collega's, de heer Beysen brengt opnieuw het probleem van de laattijdige doorstorting ter sprake. Tegelijkertijd wijst hij op de relatie tussen de federale overheid en de gewesten. Het probleem is al jaren gekend, en men probeert er ook al lang een oplossing voor te vinden. Ik herinner me dat de voorzitter van deze commissie in het federaal parlement een wetsvoorstel heeft ingediend om de doorstorting maandelijks uit te voeren. Ook wij hebben in de Kamer zo een voorstel ingediend. Dat hebben we uiteindelijk nooit kunnen afronden, maar als het geactualiseerd wordt, kan het misschien alsnog een oplossing bieden. Maar daar kom ik straks even op terug.

Het probleem sleept reeds een tijdje aan, maar er werd wel naar oplossingen gezocht. Wij hebben dat trachten te doen voor wat onder onze bevoegdheid valt. Na lange en moeilijke onderhandelingen hebben we in samenwerking met het ministerie van Financiën een betaalkalender opgesteld. Om deze kalender kenbaar te maken, hebben we hem op 13

Peeters

februari 1996 verspreid bij alle Vlaamse gemeenten.

In 1996 is een belangrijke vooruitgang geboekt in de betalingen. Uit het overzicht blijkt dat de vertraging voor de meeste maanden één of twee dagen bedroeg. Dat lijkt me niet zo een probleem. Van augustus tot november werd de betaalkalender volledig gerespecteerd. In december manifesteert het probleem zich daarentegen heel uitdrukkelijk. Er was een betaling rond 23 december vooropgesteld, maar de federale regering heeft beslist pas in januari te betalen. Voor de andere maanden bleef de vertraging zoals gezegd redelijk binnen de perken. Dit is een vooruitgang in vergelijking met vroeger, maar ik blijf erbij dat dit niet volstaat.

De Vlaamse overheid van haar kant leeft haar betalingsopdrachten heel rigoureuus na. Wij proberen al onze tegoeden aan gemeentefondsen en investeringsfondsen op vastgestelde tijdstippen te betalen. Daarover zijn ook geen klachten te horen. Met deze toestand van december voor ogen, moeten we vaststellen dat dit bij de federale overheid volledig anders ligt. We hebben daartegen geprotesteerd. Op 24 december heb ik minister Maystadt meege-deeld dat we dit niet nemen en dat we nadenken over mogelijke reacties.

We hebben zopas de betaalkalender voor 1997 opgesteld. De heer Beysen dringt aan op een ruime verspreiding hiervan en ik deel zijn mening. Ik stel de kalender vandaag ter beschikking van de leden van de commissie. Hij werd nog niet aan de buitenwereld bekendgemaakt. Ik wacht de bespreking in deze commissie af. Daarna zal ik, tegen het einde van de week, alle gemeenten hierover informeren.

Er blijft natuurlijk het probleem van december. De federale overheid bepaalt terzake geen datum. U hebt verwezen naar de Antwerpse toestand, waar deze problemen zich blijven voordoen. In de brief die naar de gemeenten zal worden gestuurd, wijs ik op de mogelijkheid om juridische stappen te ondernemen. Dit is belangrijk. We hebben daarover een grondig juridisch onderzoek laten uitvoeren. Een betaalkalender waarover een overeenkomst werd bereikt tussen de federale regering en het Vlaamse Gewest, kan men opvatten als een verbintenis die uitdrukkelijk moet worden nageleefd. Op basis van artikel 1382 van het Burgerlijk Wetboek kan de zaak op juridisch vlak worden aangekaart. Zo zou men dan een schadevergoeding kunnen vragen. U hebt daar overigens ook op gezinspeeld. We hebben onmiddellijk de Vereni-

ging van Vlaamse Steden en Gemeenten op de hoogte gebracht van deze mogelijkheid. Volgens het Burgerlijk Wetboek is de mogelijkheid om een geding aanhangig te maken immers voorbehouden aan de gemeentebesturen. De Vlaamse regering kan dat niet. We kunnen niet in de plaats van de gemeenten optreden, maar hebben de gemeenten wel gevraagd om hun rechtmatige eisen ook op te eisen. De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten kan wellicht voor enige begeleiding zorgen.

Men zou dit kunnen opvatten als het aanzetten tot onbehoorlijk bestuur ten aanzien van de federale regering. Ik benadruk uitdrukkelijk dat de federale regering haar aangegane verbintenissen volledig moet nakomen. Ondertussen blijft de toestand die in de maand december werd gecreëerd, onopgelost. Deze zaak zal ook in het Overlegcomité worden aangekaart. Ik hoop dat we u daarover in de toekomst meer duidelijkheid kunnen verschaffen.

U hebt gesproken over de mogelijkheid van een decretale regeling en hebt erop aangedrongen om dat tijdens het overleg ter sprake te brengen. We zijn daartoe bereid. Het is algemeen geweten dat ik dit probleem ter bespreking aan het Comité wil voorleggen, en dat ik bereid ben om, indien nodig, samen met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten onmiddellijk te protesteren.

Met het oog op een regeling, blijft het belangrijk dat men op federaal vlak het oude wetsvoorstel, mits een aantal aanpassingen, opnieuw zou onderzoeken. De leden van het federale parlement moeten daarover worden ingelicht. Ik vraag iedereen uitdrukkelijk om hiervoor de nodige stappen te ondernemen. Een kalender is één zaak, maar de kwestie van de effectief doorgestorte bedragen is een andere zaak. Terzake kunnen zich belangrijke verschillen voordoen.

Op basis van het voorstel zouden er maandelijks evenredige stortingen plaatsvinden. Daardoor zouden de gemeenten die gelden op systematische wijze ontvangen, en wel naar evenredigheid. Dat is ook belangrijk. Men kan immers een kalender vastleggen, maar dan nog blijven zeggen dat slechts een beperkt bedrag wordt doorgestort, omdat slechts een beperkt bedrag werd geïnd. Dat zou voor blijvende problemen zorgen. Een regeling op federaal niveau zou een uitstekende zaak zijn om uiteindelijk tot een oplossing te kunnen komen. We moeten nagaan of deze mogelijkheid bestaat.

U hebt ook gevraagd of er alternatieven zijn. U hebt geïnformeerd naar de inning door de gemeen-

Peeters

ten zelf. In principe kunnen de gemeenten dit doen. Een aantal juridische aspecten bemoeilijken dit echter. Het Wetboek op de Inkomstenbelasting zorgt voor enige problemen. Hierbij denk ik aan het feit dat het gekende kadastraal inkomen niet als belastbare basis kan dienen. Dat lijkt eigenaardig, maar zorgt juridisch voor problemen. We zoeken wel alternatieven, misschien zullen er mogelijkheden opduiken. Zoals de commissieleden en de leden van het parlement, ben ik voorstander van een eigen regeling. We zouden een regeling kunnen voorzien die ons toestaat om deze gelden op een regelmatige wijze te innen, zodat de gemeenten niet met kas- of liquiditeitsproblemen worden geconfronteerd. We zijn allen gewonnen voor zo'n regeling. We moeten naar mogelijkheden zoeken om dat juridisch afdwingbaar te maken.

Als de politieke bereidheid daartoe bestaat, kan men op federaal niveau snel een oplossing uitwerken die de gemeenten bevredigt. In samenspraak met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten kan naar een alternatief worden gezocht. Dat is ons uitgangspunt. We zullen de kwestie van december op het overleg aankaarten. We zijn ook bereid om ervoor te zorgen dat de betaalkalender goed gekend is. We zullen ten aanzien van de gemeenten niet onder stoelen of banken steken dat de juridische mogelijkheid bestaat om te ageren tegen laattijdige stortingen. We hopen dat een aantal gemeenten die stap ook zullen zetten. Op basis van een eerste informatie-garing meen ik trouwens dat een aantal gemeenten bereid zijn om dit te doen.

We stellen u onmiddellijk de kalender voor 1997 ter beschikking, zodat deze kwestie nauwkeurig kan worden opgevolgd. Gedurende lange tijd vormde deze kalender geen enkel probleem en werd hij gerespecteerd. Na een aantal maanden waren er echter kleine afwijkingen, gevolgd door het grote probleem voor de maand december. Wellicht zijn er andere redenen die verklaren waarom toen niet werd gestort.

De voorzitter : Deze problematiek ligt voor alle gemeenten bijzonder gevoelig. Jammer genoeg heeft de Vlaamse minister van Binnenlandse Aangelegenheden er weinig impact op, tenzij op het overleg. Maar daar worden dan afspraken gemaakt die niet worden nageleefd. Terecht legt de heer Beysen daar de nadruk op.

Ik heb zelf destijds, toen ik in de Senaat en in de Kamer zetelde, de nodige inspanningen onderno-

men om in dit verband een wettelijke regeling vast te leggen. Dat is me nooit gelukt. Ik had nochtans de medewerking van alle fracties. De minister merkt op dat men vlug tot een regeling kan komen als het federale parlement dat wil. Daar zit de knoop : als het dat wil.

Een vervalddag en verwijlresten als dwangmiddel zijn voor mij een logische oplossing. Heel wat gemeenten moeten nu kredieten aanvragen en bijkomende leningen afsluiten. Dat brengt hen in financiële moeilijkheden. Zolang we de maandelijkse doorstorting niet wettelijk kunnen vastleggen, kunnen we onze slag niet thuishalen. Dat is een spijtige zaak.

De heer Beysen stelt voor de gemeenten te machtigen om zelf een inning te doen. Dat is mogelijk, maar heel wat kleine gemeenten zullen daar moeite mee hebben. Ze beschikken niet over het nodige personeel en de apparatuur. De gemeenten moeten trouwens een vergoeding van 3 procent van het bedrag betalen aan de federale overheid. Dat is niet correct. Met dat geld kunnen ze net zo goed zelf de inning organiseren.

De heer Beysen heeft het woord.

De heer Ward Beysen : Ik ben tevreden met het antwoord van de minister. Ik wil dat extra onderstrepen.

De federale overheid wil de datum voor de stortingen voor december ook in 1997 niet invullen. Ze hanteert dit als een stok achter de deur. Ze probeert hiermee voor een deel haar begrotingstekort te omzeilen. In het licht van de stringente Maastrichtnorm wordt dit nog belangrijker. De federale regering zal er bijgevolg nooit – zeker niet in 1997 – mee akkoord gaan die datum in te vullen.

De steden en gemeenten mogen niet de dupe worden van het begrotingstekort. Ik wil de gemeenten natuurlijk niet aanzetten tot burgerlijke ongehoorzaamheid, maar we moeten hen wel bewust maken van hun mogelijkheden om hun rechten te doen gelden. We moeten dit jaar de nodige druk uitoefenen op de federale overheid.

Ik zal een motie indienen. Ik wil de parlementsleden van alle fracties vragen deze mee te onderschrijven. Dat is in ons aller belang.

Ik dank de minister voor zijn initiatief om de betaalkalender eerst aan de commissieleden over te maken en daarna pas aan de andere betrokkenen. Deze werkwijze wordt zelden gerespecteerd.

Voorzitter

Het incident is gesloten.

Met redenen omklede motie

[...]

De voorzitter : Door de heer Beysen werd tot besluit van deze interpellatie een met redenen omklede motie aangekondigd. Ze moet uiterlijk 24 uur na de sluiting van de vergadering zijn ingediend.

– *De vergadering wordt gesloten om 16.45 uur.*

Het parlement zal zich daarover tijdens een volgende plenaire vergadering uitspreken.

BIJLAGE

OPCENTIEMEN 1997 – KALENDER

1	2	3	4	5
Maand van toekenning	Maand van vereffening	Datum overzending door de gewestelijke directie (4e werkdag)	Datum van ontvangst door de Thesaurie – 17/1 (vóór 10 u 's morgens)	Uitvoeringsdatum
December 1996	Januari 1997	do 09.01.1997 (6de werkdag)	di 21.01.1997	do 23.01.1997
Januari 1997	Februari 1997	ma 06.02.1997	do 20.02.1997	ma 24.02.1997
Februari 1997	Maart 1997	do 06.03.1997	di 18.03.1997	do 20.03.1997
Maart 1997	April 1997	vr 04.04.1997	di 22.04.1997	do 24.04.1997
April 1997	Mei 1997	ma 12.05.1997	do 22.05.1997	ma 26.05.1997
Mei 1997	Juni 1997	do 05.06.1997	do 19.06.1997	ma 23.06.1997
Juni 1997	Juli 1997	vr 04.07.1997	di 22.07.1997	do 24.07.1997
Juli 1997	Augustus 1997	wo 06.08.1997	do 21.08.1997	ma 25.08.1997
Augustus 1997	September 1997	do 04.09.1997	vr 19.09.1997	di 23.09.1997
September 1997	Oktober 1997	ma 06.10.1997	di 21.10.1997	do 23.10.1997
Oktober 1997	November 1997	do 06.11.1997	di 18.11.1997	do 20.11.1997
November 1997	December 1997	do 04.12.1997	do 18.12.1997	te bepalen